DAY — 04 SEAT NUMBER | | | | | | |

2025 | II | 14 | 1100 | J-272 | (M)

MAHARASHTRI PRAKRIT (27)

Time : 3 Hrs. (8 Pages) Max. Marks : 80

विभाग १ - सुगम प्राकृत (६ गुण)

Q. 1. सूचनेनुसार कृती करा :

(अ) खालील चित्रे पाहून कोणत्याही दोन चित्रांमधील ऋतूचे नाव लिहा : (२)

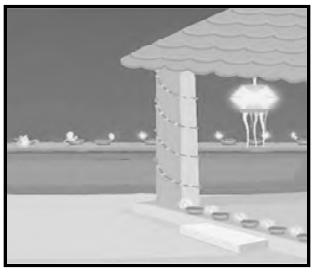

(ब) दिशांचा तक्ता पूर्ण करा (कोणतेही दोन) : (२)

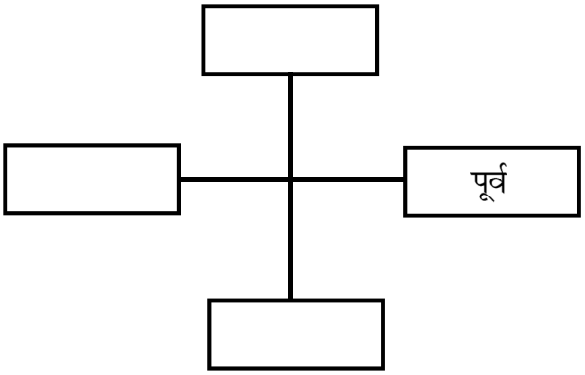

(क) चित्रमालिका पूर्ण करा (कोणतेही दोन) : (२)

विभाग २ - गद्य (२० गुण)

Q. 2. (अ) गद्यांश वाचून विचारलेली / सांगितलेली कृती करा : **(१०)**

(१) गद्य उताऱ्याचे भाषांतर माध्यम भाषेत करा (कोणतेही एक): (४)

(क) पक्खदिवसंते सहामज्झंमि पुणरवि णरिंदेण सो च्चिय पण्हो पुच्छिओ, तया सेसपहाणेसु मउणेण ठिएसु णरिंदस्स पुरओ तेण मंतिणा पच्चुत्तरं दिण्णं। तं सुणिऊण णरवरिंदो कहेइ 'तुमए अवस्सं हालिआओ एयं जाणियं सिया'। णरिंदो हालिअं बोल्लाविऊणं सक्कोहं पुच्छइ - 'कहं वयणभंगो कओ?' तेण वुत्तं 'मए वयणभंगो ण कओ, जओ पुव्वं मए सयहुत्तं सिरिमंताणं मुहं पासिऊण तस्स वयणस्स रहस्सं कहियं।' णरिंदो कहेइ - 'कया कत्थ वा मम मुहं दिट्ठं?' तया तेण णरिंदमुहंकियसुवण्णमुद्दासयं दंसिऊण कहियं 'एआसु सुवण्णमुद्दासु मुहं दिट्ठं' त्ति।

(ख) पुत्तो वि कहेइ - 'हे पियर! एसा गणेसपडिमा मए च्चिय कया। इमाए हिट्ठंमि गुत्तं मए णामंपि लिहिअमत्थि।' पिआवि लिहिअणामं वाइऊण खिण्णहियओ पुत्तं कहेइ - 'हे पुत्तं! अज्जदिणाओ तुमं एरिसं सिप्पकलाजुत्तं सुंदरयमं पडिमं काउं कया वि ण तरिस्सइ। जया हं तव सिप्पकलासु भुल्लं दंसंतो, तया तुमं पि सोहणयरकज्जकरणतल्लिच्छो सण्हं सण्हं सिप्पं कुणंतो आसि, तेण तव सिप्पकलावि वड्ढंती हुवीअ। अहुणा मम सरिच्छो णण्णो। इह मंदूसाहेण तुम्हम्मि एआरिसी सिप्पकला ण संभविहिइ।'

(२) संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा (कोणतेही एक): (४)

(अ) जइ णिच्छएण परिपालेसि ता अत्थि फलं।

(आ) ताएण जं दिण्णं तं गिण्हह।

(३) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक): (२)

(अ) हेमचंद्र यांनी कोणत्या भाषेचे व्याकरण लिहिले आहे?

(ब) राजा फिरत फिरत जिथे गेला ते ठिकाण सांगा.

(ब) शब्दज्ञान :

(१) प्राकृत समानार्थी शब्द लिहा (कोणतेही एक): (२)

(१) तक्करो

(२) मित्तो

(क) पृथक्करण :

(१) गद्यांशाच्या संदर्भाने रेखाजालचित्र पूर्ण करा : (२)

तेसु कइवआणि णामाणि साहेमि, जहा अ हालसालिवाहणस्स गाहासत्तसई, पवरसेणस्स सेउबंधो, वप्पइराअस्स गउडवहो, कोऊहलस्स लीलावई, रामपाणिवाअस्स कंसवहो तहा अ विमलसूरीणं पउमचरिअमाइं।

महाराष्ट्री प्राकृतमधील कवींची नामे लिहून रेखाजाल पूर्ण करा :

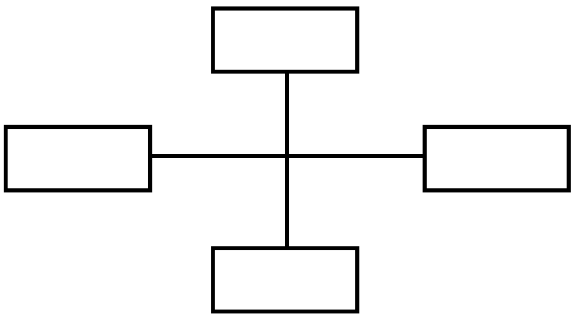

(ड) खालील कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : (३)

(१) चंडचूडाने केलेले नियमपालन सांगा.

(२) राजाने सभेला विचारलेल्या प्रश्नाचे विवेचन करा.

(इ) खालील प्रश्नाचे संक्षिप्त उत्तर लिहा (कोणतेही दोन): (३)

(१) महाराष्ट्री प्राकृत ग्रंथांमधील विषय सांगा.

(२) साधूने बोकडाला केलेल्या मदतीचे स्वत:च्या शब्दात वर्णन करा.

(३) राजा व शेतकरी यांचा संवाद लिहा.

विभाग ३ - पद्य (२० गुण)

Q. 3. (अ) पद्यांश वाचून विचारलेली / सांगितलेली कृती करा : **(६)**

(१) पद्य उताऱ्याचे भाषांतर माध्यमभाषेत करा (कोणतेही एक) : (४)

(अ) साहसमवलंबंतो, पावइ हियइच्छिअं ण संदेहो।
जेणुत्तमंगमेत्तेण, राहुणा कवलिओ चंदो॥

(ब) पलय-वराह-समुद्धरण, -सोक्ख-संपत्ति-गरुय-भावाए।
णाणा-विह-रयणालंकियाए,भयवईए पुहईए॥

(२) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक): (२)

(क) योग्याने सागराला काय आणण्यास सांगितले?

(ख) नदीच्या वेगाला दिलेली उपमा सांगा.

(ब) गाथा पूर्ण करा (कोणतीही एक): (३)

(१) दढ-रोस-कलुसिअस्स .....।
..... विअ मुअंति॥

(२) उअअँ लहिऊण .....।
..... व्व कापुरिसा॥

(क) गाळलेल्या जागा भरा (कोणत्याही दोन): (२)

(१) ..... कमंडलुं अइगओ सिग्घं।

(२) संका मसाण-पाअव-लंबिअ-चोरेण .....।

(३) ण ..... वच्छे मज्झे कमलाण णेय खोरहरे।

(ड) पद्यांशाच्या आधारे रेखाजालचित्र पूर्ण करा : (२)

हेमंत-सूरपारय-कलिंग,-मायंग-कोसल-सुरट्ठेसु।
पंडुर-विसएसु तहा वेणु,-णईए वज्ज-ठाणाइं॥

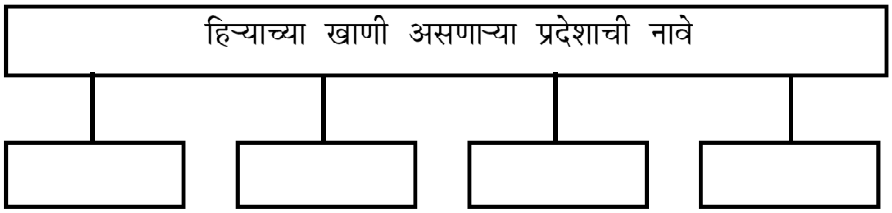

(इ) खालील कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तार उत्तर लिहा : (३)

(१) खवळलेल्या समुद्राचे वर्णन कवीने कसे केले आहे?

(२) अश्मक देशाचे वर्णन करा.

(ई) खालील प्रश्नाचे संक्षिप्त उत्तर लिहा (कोणतेही दोन): (२)

(१) सत्पुरुषाच्या हृदयाची तुलना स्पष्ट करा.

(२) ताम्रलिप्ती नगरीला जाताना सागर स्वत:बरोबर काय काय घेऊन गेला?

(३) गंगा नदीची वैशिष्ट्ये लिहा.

(फ) प्राकृत समानार्थी शब्द लिहा (कोणतेही दोन): (२)

(१) सज्जण

(२) चंद

(३) उअअं

विभाग ४ - भाषाभ्यास (व्याकरण) (१८ गुण)

Q. 4. सूचनेनुसार कृती करून व्याकरण ओळखा:

(अ) तक्ता पूर्ण करा. **(९)**

(१) कर्म. भू. धा. वि. ची खालील रूपे लिहा. (कोणतेही तीन): (३)

धातू	पुल्लिंगी	प्रथमा	बहुवचन
हस			
गच्छ			
वस			
भम			
खिव			

(२) वर्त. का. धा. वि. ची खालील रूपे ओळखा (कोणतेही तीन): (३)

धातू	नपुंसकलिंगी	तृतीया	बहुवचन
कर			
वड्ढ			
गेण्ह			
खिव			
विलस			

(३) खालील क्रियापदांची रूपे ओळखा (कोणतेही तीन): (३)

(१) आणेइ

(२) गओ

(३) परिपालंतो

(४) पाससि

(५) दट्ठूण

(ब) निर्दिष्ट कृती करा. **(९)**

(१) खालील रूपे वापरून तक्ता पूर्ण करा (कोणतेही तीन): (३)

भेसिऊण, होऊण, णिरिक्खिओ, विज्जमाणो, चिंतियं

पूर्वकालवाचक	कर्म. भू. धा. वि.	व. का. धा. वि.
१		
२		
३		

(२) समास सोडवा (कोणतेही तीन) : (३)

(१) पइवरिसं

(२) जावज्जीवो

(३) ववहारकुसलो

(४) सीओदगं

(५) लाहालाहो

(३) संधी सोडवा (कोणतेही तीन): (३)

(१) तुममसच्चवयणं

(२) णियपहाणपुरिसाणमग्गओ

(३) पडिवण्णाणिव्वहणे

(४) मंदूसाहेण

(५) जम्मुपत्ति

विभाग ५ - अवांतर वाचन (६ गुण)

Q. 5. (अ) गद्यांश वाचून कृती करा : (२)

एयंमि जंतालए दससहस्सा जणा कज्जं कुणंति। एगआ सो जंतालओ सहसा णिस्संचारेण थिरो जाओ। कहं पि ण चलेइ। तआ जंतालअसंचालओ जंतालअ-चालण-णिण्णाअं सिप्पिं बोल्लावेइ। सो आगओ जंतालयं पासेइ, पासिऊण कहेइ। दससहस्सं रूवअं गिण्हिऊण एअं जंतालअं संचालिस्सं।

कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

(१) यंत्रालयात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांची संख्या लिहा.

(२) यंत्रालय सुरू करण्यासाठी मागितलेले मूल्य सांगा.

(ब) पद्यांश वाचून कृती करा : (२)

सीलं वरं कुलाओ, दालिद्दं भव्वयं च रोगाओ।
विज्जा रज्जाउ वरं, खमा सुट्ठुं वि तवाओ॥

कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

(१) शीलापेक्षा श्रेष्ठ काय आहे ते सांगा.

(२) क्षमेपेक्षा काय श्रेष्ठ आहे ते सांगा.

(क) रेखाजाल पूर्ण करा (कोणतेही एक) : (२)

(१) णईसु भागीरही अईव .....।

(पवित्ता, पत्ता, मिलिया)

(२) ..... जलं णिम्मलं।

(भागीरहीए, गंगाए, जउणाए)

विभाग ६ - लेखनकौशल्य (१० गुण)

Q. 6. (अ) निबंध लेखन प्राकृतभाषेत करा (कोणतेही एक) : (४)

(१) मम पिओ पसू

(२) णईओ

(ब) प्राकृतमध्ये संवाद लिहा (कोणतेही एक) : (३)

(१) गणेशोत्सव साजरा करण्याविषयी मित्रांमधील चर्चा.

(२) महाविद्यालयात साजरा झालेल्या स्वातंत्र्यदिनाबद्दल शिक्षक-विद्यार्थी यांच्यामधील चर्चा.

(क) पत्र लिहा (कोणतेही एक): (३)

(१) महाविद्यालयाच्या स्नेहसंमेलनासाठी प्रमुख पाहुण्यांना निमंत्रण पत्र लिहा.

(२) वसतिगृहतील व्यवस्थेबाबत घरी वडिलांना पत्र लिहा.

◆◆◆